

Raadsvoorstel

Zaaknummer	Z26-066500
Onderwerp:	Participatieverordening en 'Samen doen' beleid
Datum:	29 oktober 2026
Indiener agendapunt:	College van Burgemeester en wethouders Roerdalen
Portefeuillehouder:	R. Vrinzen
Gevraagd besluit:	1. de Inspraakverordening, zoals vastgesteld in de vergadering van 18 december 2008, in te trekken; 2. de Participatieverordening gemeente Roerdalen vast te stellen; 3. de Handleiding burgerparticipatie 'Samen werken aan Roerdalen', zoals vastgesteld in de vergadering van 20 december 2012, in te trekken; 4. het Participatiebeleid Omgevingswet gemeente Roerdalen, zoals vastgesteld in de vergadering van 29 september 2021, in te trekken; 5. het 'Samen doen' beleid gemeente Roerdalen vast te stellen.
Bijlage(n):	1. Stappenplannen 'Samen doen'; 2. Conceptraadsbesluit (Participatieverordening gemeente Roerdalen); 3. Conceptraadsbesluit ('Samen doen' beleid gemeente Roerdalen).

Toelichting bij het raadsvoorstel

1. Onderwerp

Participatieverordening en 'Samen doen' beleid

2. Inleiding

Landelijke wetgeving verplicht gemeenten om inwoners niet alleen te betrekken bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid, maar ook bij de uitvoering en evaluatie ervan. Dit vraagt om het vervangen van de bestaande Inspraakverordening door een Participatieverordening en om het regelen van het uitdaagrecht (artikel 150 Gemeentewet). Daarnaast stelt de Omgevingswet expliciete eisen aan participatie bij plannen in de fysieke leefomgeving.

De gemeente Roerdalen werkt al geruime tijd samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aan beleid en initiatieven. In de praktijk bestaat daarbij behoefte aan meer duidelijkheid en eenduidigheid over wanneer participatie wordt ingezet, welke vormen van participatie mogelijk zijn en welke rolverdeling daarbij hoort. Door participatie procesmatig beter te organiseren ontstaat meer voorspelbaarheid voor inwoners én medewerkers en wordt participatie zodanig ingezet zodat deze daadwerkelijk meerwaarde heeft.

Het opbouwen en behouden van vertrouwen van inwoners is daarbij een belangrijk uitgangspunt voor de gemeente Roerdalen. Dat vertrouwen vraagt om een manier van samenwerken waarin rollen en verantwoordelijkheden helder zijn en waarin inwoners, ondernemers en maatschappelijke partijen weten wat zij van de gemeente kunnen verwachten. Met het beleid 'Samen Doen' en de Participatieverordening legt de gemeente deze uitgangspunten vast voor verschillende vormen van participatie en samenwerking, zodat de omgang tussen gemeente en samenleving zorgvuldig, transparant en voorspelbaar is ingericht.

3. Beslispunten

De raad besluit:

1. de Inspraakverordening, zoals vastgesteld in de vergadering van 18 december 2008, in te trekken;
2. de Participatieverordening gemeente Roerdalen (bijlage 2) vast te stellen;
3. de Handleiding burgerparticipatie 'Samen werken aan Roerdalen', zoals vastgesteld in de vergadering van 20 december 2012, in te trekken;
4. het Participatiebeleid Omgevingswet gemeente Roerdalen, zoals vastgesteld in de vergadering van 29 september 2021, in te trekken;
5. het 'Samen doen' beleid gemeente Roerdalen (bijlage 3) vast te stellen.

4. Argumenten

1.1 De stappenplannen bieden een praktisch overzicht van de acties die nodig zijn om participatie vorm te geven.

De stappenplannen bevatten een praktische uitwerking van het beleid 'Samen Doen' en de Participatieverordening en ondersteunen inwoners en medewerkers bij de uitvoering daarvan. Omdat zij geen beleidsmatige keuzes bevatten, maar uitvoeringsinstrumenten zijn, is kennisname voldoende. De stappenplannen kunnen daardoor als onderdeel van een lerende werkwijze worden aangepast op basis van praktijkervaringen, evaluaties en nieuwe inzichten.

2.1 Het voorstel zorgt ervoor dat we aan landelijke wetgeving voldoen

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om participatie structureel te regelen in een verordening. Met het vaststellen van de participatieverordening geeft de gemeente Roerdalen invulling aan artikel 150 van de Gemeentewet, door vast te leggen hoe inwoners worden betrokken bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van gemeentelijk beleid. Daarbij wordt het uitdaagrecht geregeld als een specifieke vorm van overheidsparticipatie, waarbij hetzelfde zorgvuldige en transparante proces wordt gevolgd. Daarnaast wordt met de verordening voldaan aan de eisen uit de Omgevingswet ten aanzien van participatie bij plannen en besluiten in de fysieke leefomgeving. Door deze kaders samen te brengen in één participatieverordening ontstaat een samenhangend en wettelijk correct geheel.

2.2 Het voorstel brengt duidelijkheid en voorspelbaarheid in de samenwerking tussen inwoners en gemeente.

Inwoners en medewerkers hebben behoefte aan heldere kaders over hoe participatie wordt georganiseerd en welke rolverdeling daarbij hoort. Met het beleid 'Samen Doen' en de participatieverordening worden definities, participatievormen en procesafspraken vastgelegd, waardoor vooraf duidelijk is wat betrokkenen kunnen verwachten en participatie op een consistente manier wordt toegepast.

2.3 Het voorstel zorgt ervoor dat inwonerspacticipatie doeltreffend wordt ingezet.

De gemeente Roerdalen vindt het betrekken van inwoners bij beleid belangrijk en wil participatie waar mogelijk en passend inzetten. Dit blijkt uit het beleid 'Samen Doen' en de participatieverordening, waarin is vastgelegd dat bij nieuw beleid of projecten vooraf bewust wordt afgewogen op welke manier participatie wordt ingezet. Via het participatieplan wordt bepaald wat het doel van participatie is, wie wordt betrokken en welke vorm passend is. Door deze afweging vooraf te maken, wordt participatie gericht ingezet op momenten en onderwerpen waar inwoners daadwerkelijk invloed kunnen uitoefenen en waar dit bijdraagt aan betere besluitvorming, draagvlak en uitvoerbaarheid.

2.4 Het voorstel ondersteunt maatschappelijke initiatieven vanuit de samenleving.

Inwoners en maatschappelijke partijen beschikken over kennis, betrokkenheid en initiatiefkracht die van waarde zijn voor de gemeente en de dorpen. Inwoners en maatschappelijke partijen krijgen hiermee de mogelijkheid om zelf het initiatief te nemen en de gemeente te vragen om ondersteuning, binnen vooraf vastgestelde en transparante kaders. Door deze kaders vast te leggen, wordt ruimte geboden aan initiatieven die bijdragen aan maatschappelijke doelen, terwijl tegelijkertijd duidelijkheid bestaat over rollen, verantwoordelijkheden en afwegingen.

2.5 Het voorstel draagt bij aan het versterken van vertrouwen tussen gemeente en inwoners

Vertrouwen groeit wanneer inwoners weten waar zij aan toe zijn en ervaren dat samenwerking zorgvuldig en transparant verloopt. Dit blijkt uit het vastleggen van heldere processtappen, rolverdeling en terugkoppeling in het beleid 'Samen Doen' en de Participatieverordening, waaronder het vooraf benoemen van participatieruimte en het verplicht terugkoppelen van wat met de inbreng van inwoners is gedaan.

5. Kanttekeningen

2.1 Het vaststellen van beleid en een verordening kan verwachtingen oproepen die niet altijd waargemaakt kunnen worden.

Inwoners geven aan vroegtijdig betrokken te willen worden en verwachten dat de gemeente meedenkt in mogelijkheden en oplossingen. Dit kan leiden tot verwachtingen over invloed, tempo of ondersteuning die niet in alle gevallen gerealiseerd kunnen worden.

Via het participatieplan en de intake van initiatieven wordt vooraf expliciet besproken welke ruimte er is voor invloed, welke kaders gelden en wat inwoners kunnen verwachten. Hiermee worden verwachtingen vroegtijdig gemanaged en blijft de samenwerking transparant en realistisch.

2.2 De inzet op participatie en ondersteuning van initiatieven vraagt ambtelijke capaciteit en prioritering.

Zowel inwoners als de ambtelijke organisatie hebben aandacht gevraagd voor de beschikbare tijd, capaciteit en budget om participatie en inwonersinitiatieven goed te begeleiden.

De uitvoering wordt deels gekoppeld aan projectmatig werken, waarbij capaciteit en budget worden vastgelegd in projectplannen. Daarnaast is in de capaciteitsplanning ruimte gereserveerd voor participatie en niet-geplande werkzaamheden, zodat dit voorstel uitvoerbaar blijft naast andere taken.

2.3 Met dit voorstel zijn adoptie, borging en training binnen de organisatie nog niet volledig geregeld.

Het vaststellen van beleid en een verordening betekent niet automatisch dat deze werkwijze direct en eenduidig wordt toegepast in de dagelijkse praktijk. Dit voorstel richt zich op het vaststellen van gedragen kaders. Adoptie, borging en training maken onderdeel uit van de vervolgfase en worden opgepakt via interne communicatie, stappenplannen en begeleiding van medewerkers. Het vaststellen van dit kader is daarvoor een noodzakelijke eerste stap.

2.4 Het vastleggen van participatie in beleid en een verordening kan leiden tot extra bureaucratie en regeldruk.

Het formaliseren van participatieprocessen kan het risico met zich meebrengen dat procedures als complex of belastend worden ervaren, zowel door inwoners als door medewerkers. In het beleid 'Samen Doen' is echter vastgelegd dat participatie maatwerk is en geen doel op zich. Via het afwegingskader en het participatieplan wordt per situatie bepaald welke inzet passend is, zodat participatie eenvoudig kan blijven waar dat mogelijk is en alleen wordt verdiept wanneer dit bijdraagt aan de kwaliteit van besluitvorming.

2.5 Structurele betrokkenheid bij en waardering voor inwonersinitiatieven zijn niet volledig ondervangen met dit voorstel.

Inwoners geven aan dat zij, wanneer een inwonersinitiatief eenmaal loopt, soms weinig betrokkenheid of waardering vanuit de gemeente ervaren. Dit betreft met name de fase na de start of na afronding van een initiatief. Met dit voorstel wordt primair een kader vastgesteld voor participatie en samenwerking en wordt deze situatie niet volledig opgelost. Door het vastleggen van duidelijke procesafspraken en rollen ontstaat wel een belangrijke basis voor een zorgvuldige omgang met inwonersinitiatieven. Het ontbreken van structurele betrokkenheid en waardering is geen kwestie van onwil, maar hangt samen met de beschikbare capaciteit en prioritering binnen de organisatie. De verdere uitwerking hiervan valt buiten de scope van dit voorstel en wordt betrokken bij vervolgstappen.

6. Financiën

Het vaststellen van het beleid en de Participatieverordening leidt niet tot extra directe structurele kosten.

- Kosten: inzet bestaande ambtelijke capaciteit
- Opbrengsten: geen
- Dekkingsmiddelen: reguliere begroting
- Fiscaliteiten: niet van toepassing
- Eventuele financiële gevolgen van inwonersinitiatieven of toepassing van het uitdaagrecht worden per geval afzonderlijk ter besluitvorming voorgelegd.

7. Eerdere besluitvorming

- Inspraakverordening, vastgesteld 18 december 2008, [Inspraakverordening 2008](#)
- Handleiding burgerparticipatie 'Samen werken aan Roerdalen', vastgesteld 20 december 2012, [Handleiding burgerparticipatie 'Samen werken aan Roerdalen' 2012](#)

- Participatiebeleid Omgevingswet gemeente Roerdalen, vastgesteld 29 september 2021, [Participatiebeleid Omgevingswet gemeente Roerdalen 2021](#)

Deze worden met dit voorstel ingetrokken en vervangen.

8. Communicatie

Terugkijken

Samenwerken is een lerend proces. Inzichten uit literatuur, ervaringen, gesprekken en projecten hebben we meegenomen bij het maken van het beleid en de Participatieverordening. Het conceptstuk legden we voor aan zowel inwoners als de ambtelijke organisatie. Zij werden gevraagd om te adviseren en we koppelden terug wat we met de inbreng deden.

We organiseerden een participatiebijeenkomst met inwoners op 26 november 2025. We vroegen hierbij of de beschreven werkwijze en kaders helpend zijn bij participatie.

We organiseerden voor de teams, uit de ambtelijke organisatie, vier participatiebijeenkomsten in januari en februari 2026. Hier was de vraag of de beschreven werkwijze werkbaar is. We gaven daarbij aan dat we om hun advies vroegen.

We hebben hun adviezen zorgvuldig gewogen om tot dit voorstel te komen en een terugkoppeling gegeven aan betrokken inwoners.

Op 2 september werd de gemeenteraad tijdens een thema-avond aan de hand van 3 praktijkvoorbeelden meegenomen in de werking van de verordening. De concept stukken werden vooraf gedeeld. De avond leidde niet tot aanpassingen in dit raadsvoorstel of de bijlagen.

Vooruitkijken

Na vaststelling worden het beleid 'Samen Doen', de Participatieverordening en de stappenplannen actief gecommuniceerd. Inwoners worden geïnformeerd via de gemeentelijke kanalen, waaronder de website en direct bij initiatieven en participatietrajecten.

Binnen de organisatie wordt aandacht besteed aan toelichting en toepassing van het beleid en de verordening, zodat medewerkers weten hoe zij hiermee werken in de praktijk. Daarbij wordt aangesloten bij de verdere uitwerking van adoptie, borging en training zoals benoemd onder planning en uitvoering.

9. Planning en uitvoering

Na vaststelling door uw raad:

- Bekendmaking in ons elektronisch gemeentebblad
- toepassing
- Project adoptie, training en borging intern
- evaluatie na 3 jaar

10. Privacy

Bij dit voorstel worden geen persoonsgegevens verwerkt.

11. (Wettelijk en/of beleidsmatig) kader

Het voorstel past binnen:

- Akkoord 'Samen aan het Roer'
- Programmabegroting;
- Omgevingswet;

12. Bijlagen

1. Stappenplannen 'Samen doen';
2. Conceptraadsbesluit (Participatieverordening gemeente Roerdalen);
3. Conceptraadsbesluit ('Samen doen' beleid gemeente Roerdalen).

Sint Odiliënberg, 8 september 2026

Burgemeester en wethouders van Roerdalen,

De secretaris,

ing. L.H.C. Bijl

De burgemeester,

Ing. J.M.A. van Agtmaal